

Beste vrienden en bekenden van de Tolhuistuin,

Het is tijd voor mij om te gaan vertrekken. De Tolhuistuin is open: het park is weer klaar voor een mooie zomer, in het hoofdgebouw is restaurant THT van start gegaan, de zalen worden volop geprogrammeerd, in de kleinere gebouwen er omheen is een dorp van hardwerkende creatievelingen ontstaan – ik ben er trots op en laat het graag over aan alle anderen om er een bloeiend centrum voor cultuur en horeca van te maken.

Begin 2006 werd ik gebeld door Harry van den Berg van de bewonersvereniging ANGSAAW (Amsterdam Noord Groene Stad aan het Water): of ik eens wilde komen kijken naar het bedrijfsrestaurant van de Shell en het verborgen parkje erachter. Ik was op slag verkocht en begon plannen te maken voor wat vervolgens de mooiste en ingewikkeldste onderneming van mijn leven bleek te zijn. Acht jaar later, na een onwaarschijnlijk lange aanloop, is het hele complex eindelijk open voor publiek. Het is mooi om er nu dagelijks allerlei mensen binnen te zien lopen, met grote ogen ontdekkend dat er in de Tolhuistuin altijd meer te doen is dan wat je had verwacht.

Begin 2012 schreven Simon van Dommelen, Jos van der Lans, Floor Ziegler en ik in het voorwoord van het boekje Trust Noord dat het bij dit soort door mensen aangedreven initiatieven altijd gaat om de sleutelwoorden: mogelijk maken, loslaten en toevertrouwen. Achteraf blijkt dit ook mijn eigen motto te zijn geworden. Samen met heel veel anderen heb ik de Tolhuistuin mogelijk gemaakt. Gaandeweg heb ik steeds meer dingen kunnen loslaten waar andere mensen beter in zijn dan ik. En uiteindelijk vertrouw ik het aan de tientallen mensen die onderweg zijn aangehaakt toe om de plek met nieuwe ideeën op te laden.

Is de Tolhuistuin de wereldplek in Noord aan het worden die ik voor ogen had? Sommige dingen zijn nog mooier geworden dan ik het me destijds voorstelde: de hiphopschool van Solid Ground Movement, de grote zaal waar Paradiso intussen superdivers programmeert, de tuin als ontmoetingsplek voor iedereen tussen 2 en 82. Sommige dingen had ik nooit kunnen voorspellen: het 3D grachtenpand van DUS Architects, huize Excelsior met de opnamestudio van Frans Hagenaars, de expositieruimte van Framer Framed, de overtocht van de SLAA naar Noord. Weer andere dingen bleken al te overmoedig. Onderweg sloeg de recessie toe, werd de verbouwing steeds duurder en kregen we ook in Amsterdam te maken met bezuinigingen op cultuur.

Ik had een plek voor ogen waar iedereen een uitzondering is en niemand een buitenstaander. Een plek die drijft op gastvrijheid, gemeenschappelijkheid en nieuwsgierigheid. Een centrum voor kunst, drank en vreemde gasten, schreef ik in 2006, voor alle soorten kunst en alle soorten mensen. We zijn intussen heel ver gekomen. Maar wat ik niet had voorzien is dat je op zo'n plek in 2014 geen gesprek over kunst kan voeren zonder het al in de tweede zin te moeten hebben over geld. Tekort aan geld, het zoeken naar geld, het verdienen van geld. Bij mij blokkeert de verbeelding als er teveel van wat ik mooi en waardevol vind moet wijken omdat het niet kostendekkend te presenteren valt. Sommige mensen hebben het talent om dat lichtvoetig in te calculeren en toch hun gang te gaan. Daarvan lopen er hier gelukkig steeds meer rond. Ik denk dat Amsterdam zijn hoop mag vestigen op de golf van nieuwe sociale en culturele ondernemers die de stad opnieuw aan het uitvinden zijn op plekken zoals de Tolhuistuin.

Onder aanvoering van Touria, die op een heel natuurlijke manier steeds meer verantwoordelijkheden van mij heeft overgenomen, gaat de stichting Tolhuistuin, als initiatiefnemer en hoofdhuurder van het hele complex, verder met het aanjagen van alle nieuwe en doorlopende initiatieven hier. Er staat een enthousiast nieuw team, met veel partners er omheen. Ik zelf vertrek per 1 augustus. Niet uit Noord, trouwens, want ik heb me nog nooit ergens zo thuis gevoeld als in deze trotse kleine republiek. Maar het wordt wel weer tijd voor mij om me te wijden aan andere passies die de afgelopen acht jaar moesten wachten tot ik eindelijk uitgebouwd was: reizen, schrijven en lesgeven. Daar kijk ik naar uit.

Wij komen elkaar vast nog tegen binnenkort. Dan kan ik jullie ook persoonlijk nog eens bedanken voor alle soorten medewerking die jullie de afgelopen jaren geboden hebben. Het luchtkasteel is realiteit geworden. En dat is mooi!

Hartelijke groeten,
Chris Keulemans

Nawoord bestuur stichting Tolhuistuin

De afgelopen zeven jaar hebben wij, het bestuur van de stichting Tolhuistuin, met Chris Keulemans een lange reis gemaakt. Een reis van droom naar werkelijkheid, of zoals hij het zelf zegt: van luchtkasteel naar realiteit. Chris heeft ons, een voor een, enthousiast gemaakt voor die droom. Hij leidde ons door het oude Shell-gebouw, hij wandelde met ons door het park en hij vertelde wat hij voor zich zag. Wij waren meteen gewonnen en tekenden in voor het bestuur in de overtuiging dat het een fluitje van een cent zou worden om deze unieke plek tot die culturele hotspot te maken waar Chris ons de beelden, de fantasieën en vooral de woorden voor had aangereikt.

We zijn nu zeven jaar verder en de Tolhuistuin is uit de startblokken gekomen. Dat heeft meer vergaderingen, meer geld, meer strubbelingen, meer slapeloze nachten gekost dan we in 2007 konden voorzien. Er zijn momenten geweest dat we er geen brood meer in zagen, maar elke keer was daar toch weer die voorstelling in de tuin, die dichters in het paviljoen, die zomer in het park waardoor we ons weer beseften waar we het voor deden. En elke keer slaagde Chris erin, rustig, begrijpend, luisterend, schrijvend en docerend, om het vuur brandend te houden. Hij deed dat niet alleen bij ons, zijn eigen bestuur, maar ook bij ambtenaren, politieke bestuurders en de vele cultuurmakers in Noord en in de rest van de stad. Steeds opnieuw wist hij mensen weer in zijn verhaal, het verhaal van de Tolhuistuin, mee te nemen. Het is voor zover wij weten in Amsterdam nooit eerder vertoond dat een culturele plek al zo bekend was terwijl hij in feite nog niet bestond.

Maar het was – iedereen heeft dat kunnen waarnemen - ook een slijtageslag. De droom van 2007 bleek niet voor iedereen hetzelfde, nogal wat energie ging volgens Chris in de verkeerde dingen zitten. Zeven jaar dag-en-nacht in de weer voor de Tolhuistuin heeft onmiskenbaar zijn weerslag gehad. Wij zagen bij Chris de laatste maanden de innerlijke overtuiging groeien dat hij plaats moest maken voor de mensen die met volle overgave en energie van de Tolhuistuin die culturele hotspot gaan maken waar hij de basis voor heeft gelegd.

Dat heeft iets triests, maar ook iets heldhaftigs. Anderen moeten nu de ruimte krijgen. Zo hebben wij, als bestuurders die zeven jaar met hem aan tafel hebben gezeten, uiteindelijk zijn besluit tot ons genomen. Wij weten als geen ander hoezeer wij roofofbouw op hem hebben gepleegd, hoezeer wij hem hebben weggehouden van zijn andere, zijn literaire kwaliteiten. Het is goed dat hij nu weer op zijn eigen kompas gaat reizen.

Zijn vertrek is een aderlating, maar onder leiding van Touria staat er een daadkrachtig team van mensen klaar om aan de slag te gaan. Zij gaan, met de vele tientallen mensen die er inmiddels bij betrokken zijn, de Tolhuistuin tot dat succes maken waar we niet meer over hoeven te dromen. Omdat we het dag in dag uit kunnen meemaken.

Het spreekt voor zich dat we later dit jaar op een passend moment afscheid van Chris zullen nemen. Voor dit moment wilden wij zijn voor velen zonder twijfel verrassende bekendmaking om te vertrekken niet zonder tekst van onze kant laten passeren. Daarvoor heeft hij een te grote plek in ons hart verworven. Daarvoor zijn we hem te dankbaar.

Bestuur stichting Tolhuistuin

Jos van der Lans, Piet Boogert, Jola Klarenbeek, Harry van der Berg, Paul Vonk, Jan Donkers